

לקחה משוב

פרשת שופטים התשס"ה

יצא לאור ע"י רשת מוסדות "מזב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פנינים לפרשה

"שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך"
(טז, יח)

פרשת ראה מסתיימת בענייני רגלים "שלש פעמים בשנה" האם יש קשר בין הרגלים לענייני מינוי ושוטרים – עיין בבעל הטורים שעומד על נקודה זאת.

עוד י"ל שבפרשת אמור שהתורה מלמדת את דיני המועדים כלולים שם גם ראש השנה ויום כפור, ופה, בפרשת ראה. הם חסרים ובדרך רמז י"ל כי שופטים – הוא ראש השנה שבן האדם נשפט, ושוטרים – הוא יום כפור שע"י חמשת הענויים הוא רודה את עצמו וחוזר בתשובה, ובמועדים אלו אינו צריך לעלות דוקא לירושלים אלא "ותתן לך בכל שעריך". (מאמר מרדכי)

"שפטים ושופטים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נתן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק"
(טז, יח)

אפשר לבאר את הפסוק על דרך שאמרו חז"ל במדרש על הפסוק "וארשתוך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים" (הושע ב') שהקב"ה נתן "חסד ורחמים" ואנו נותנים "צדק ומשפט" ובה נכרתת ברית הארוסין בין שני הצדדים, והנה הקב"ה הנחיל לנו בגודל רחמיו ורוב חסדיו את הארץ ונתן לנו ערים גדולות ובתים מלאים כל טוב, ולכן עלינו להכניס צדק ומשפט בארץ. שפטים ושופטים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נתן לך – זה החסד והרחמים שלו. וגם אתה תתן חלקך – ושפטו את העם משפט צדק. (חתם סופר)

"לא תטה משפט.. ולא תקח שחד"

(טז, יט)
דורשי רשומות אמרו שאחר אותיות "שחד" באות האותיות "תטה" בסדר הא"ב. כלומר אחרי אות **ש** בא **ת** אחרי **ז** בא **ה** אחרי **ח** בא **ט**. ורמז יש בזה שאחר שחד יבוא תטה. ויש להוסיף עוד, שהאותיות שקודם "שחד" הם "רגז" וכן "גזר" כי ע"י השוחד יש חס ושלוש רגז ואחר כך גזר ר"ל.

"צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ"
(טז, כ)

יש לבאר את כפלות המילה "צדק" על פי הגמ' במסכת פסחים (דף ח') האומרת: "האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני וכד' הרי זה צדיק גמור". והקשו בתוס' הא אסור לעשות מצוה על מנת לקבל פרס? אבל באמת לא קשה כי רק את עיקר המצוה אסור לעשות ע"מ לקבל פרס, אבל אם כבר קיים האדם את המצוה כדינה, ונותן יותר על מה שמחוייב עוד סלע אחד בשביל

שיחיה בנו הרי הוא צדיק גמור. וזהו שאומר הכתוב "צדק צדק תרדוף" היינו אף אם נתת צדקה כבר פעם אחת – תתן עוד פעם צדקה ואז תרויח שבצדקה השניה "למען תחיה" שתוכל לתת אותה ע"מ שתחיה או יחיה בנך. (נחל קדומים להחיד"א)

"צדק צדק תרדוף"
(טז, כ)

מיהו זה שנצטווה לרדוף את הצדק? מבאר הספורנו כי כל הפסוקים מתחילת הפרשה הם מיקשה אחת, דהיינו, אותו זה שממנה את הדיינים בכל שעריך, צריך הוא להזהר שלא להטות את משפט המנוי ולא להכיר פנים לאלו שאינם ראויים. אלא צדק צדק תרדוף דהיינו תבחר במועמד המצטיין במידת הצדק אע"פ שחסרות לו מעלות הרבה הראויות לדיין כמו שלמות הממון, ושלמות הגוף אבל כיון שיש בו שאיפה חזקה לצדק היא התכונה היותר חשובה שראויה לדיין.

(ע"פ הספורנו)

"לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלקיך"
(טז, כא)

אף אחרי שמגיעים למדרגה גדולה שכזו שבונים מזבח לה' אלוקים, מצוים אנו שלא ליטע אשרה. ומכאן, שאפילו הגיע האדם למדרגה נעלה, עליו להתבונן יפה ולהזהר שלא תצמח אשרה בסמוך לו.

פסוק

ובגמ' סנהדרין (דף ז') אמרו "זה המעמיד דיין שאינו הגון", והא דהמשילו דיין שאינו הגון לאשירה יש לבאר, דהנה סתם עבודה זרה ניכרת לכל אדם וכל מי שרואה הפסל וכד' יודע ומכיר שהנה עבודה זרה לפניו. משא"כ אשרה שכלפי חוץ הוא עץ יפה ורענן, ורק בפנימיותו הוא עבודה זרה, וכן הוא גם כן הדיין שאינו הגון שכלפי חוץ אי אפשר להכיר בו. (הגר"ח מבריסק)

פסוק

גם האחרונים ניסו לבאר איש לפי דרכו, את הרעיון הטמון בפסוק זה. אומר המשך חכמה, מסמל את הגידול והתוספת. דברים אלו זקוקים למזון על מנת שיגדלו. מזבח לעומתו מסמל את היציבות ואי השתנות ואם מצאנו שאבן גדלת אין זה מתוכה אלא בגלל חומרים שנתוספו ונדבקו אליה.

ענין הקרבנות שנאמר בהם "קרבני לחמי" היה מקום לטעות בהם חלילה שהקב"ה זקוק למזון המגדל, דומה לאשירה הגודלת וצומחת, והאמת אינו כן כי הקרבנות הם לאדם המקריב, ופועלים עליו פעולה נשגבה להוסיף

שלמות ודבקות בהתבוננו כי כל מעשה ההקרבה היה ראוי להיות על נפשו. ולכן נאסרה נטיעת עץ אצל מזבח ה', ולכן לא הוזכר אצל הקרבנות שם א-לוקות, אלא רק שם הוי"ה (סוף מנחות) שלא ניתן פתחון פה למינים, מפני ששם הוי"ה מורה על היותו מהוה וממציא את הכל וא"כ לא יתכן שהוא מקבל הזנה ותוספת.

(משך חכמה)

"ולא תקים לך מצבה"
(טז, כב)

ר' שמשון רפאל הירש מדגיש את ההבדל בין מצבה למזבח, בכך שהמצבה היא מאבן אחת והמזבח הוא קיבוץ של אבנים. אבן אחת – מסמלת דבר שנוצר בעבר ונמצא בהווה, העובד את ה' על מצבה עיקר עבודתו היא הודאה על העבר. מזבח מסמל את עבודת ה' ע"י ריבוי מעשים, דהיינו המצוות ואין די בעבודת הודאה על העבר אלא צריך להוסיף בעשיית מצוות ולכן לפני מתן תורה היתה מקובלת עבודת ה' ע"י הודאה, ע"י מצבה, משניתנת תורה נפסלה דרך זאת וניתנה לנו דרך חדשה של עשית מצוות, של איסוף אבנים למזבח.

"צדק צדק תרדף"
(טז, כ)

יובן בהקדים מדרש תנחומא (אות ו') "משפט צדק" – ללמדך שצדקה עם שניהם, עם הזכאי שנוטל את שלו, ועם החייב שמוציאין גזילה מתחת ידו, ע"כ. זהו אומרו "צדק צדק תרדוף", ר"ל, כשאתם שופטים את העם משפט צדק, ו"לא תטה משפט", אז אתה עושה שתי צדקות, אחד עם הזכאי ואחת עם החייב, וזהו "צדק צדק תרדוף וגו'".

(עבודת הצדקה)

פסוק

בשם הרב הק' מפשיסחא היהודי ז"ל, להיות רדיפת הצדק, בצדק, לא בשקר, ודפח"ח. (שפת אמת)

"יך העדים תהיה בו בראשנה להמיתו"
(יז, ז)

וכבר ידעת שהעדים הם שממיתין בידים, איזו מיתה שתהיה, לפי שאותו הדבר אצלם אמת, שהשיגוהו בחושיהם, והוא אצלנו סיפור דברים, שאין אנו יודעים אלא מה ששמענו מהם, ולפיכך צוה השי"ת שיהיו העדים ממונין על הענין, וזהו ענין נאה.

(פיהמ"ש להרמב"ם)

"ובערת הרע מקרבך" (יז, ז)
שמעתי בזה דבר נפלא, כי מי שמצוי בסביבתו עוברי עבירה, ורואה אותם תמיד מעשיהם החטאים, מתרגל הוא בזה, ושוב אין הדבר חמור אצלו כ"כ, ולזה אמר הכתוב "ובערת הרע מקרבך", ומכוון בזה מה שיד העדים תהיה בהם בראשונה, כי העדים אשר ראו את החטא, נסתגלו בנפשם לזה החטא, ועליהם לסקול את החטא כדי שישירשו בלבבותם את חומרת החטא. לכן נאמר בפסוק לעדים שהם יסקלו, ואז "ובערת הרע מקרבך", מקרב העדים, ולאחר שראו שעוברים עבירה חמורה, הוקל אצלם חומר החטא, ולכן נצטוו שבידיהם יסקלו ויבערו בזה הרע מקרבם. ודבר זה יסוד גדול למצויים בין מחללי שבת, ותדיר רואים אותם חוטאים ואינם נענשים, שראוי לשנן שדינם כעכו"ם, וחומרת העבירה שהיא בסקילה, כדי שלא ישפיע עליהם להקל ח"ו בחומר האיסור. (טעם ודעת)

"כי יפלא ממך וגו'" (יז, ח)
יאמר, כי יפלא ויתכסה דין מדיני התורה כי לא תמצאנו מפורש, אל תאמר כי דין זה משולל מהתורה, כי דע לך כי לא יחסר כל בה עפ"י מדות דרשותיה וענינה, ואם לא תמצא, ממך הוא שיפלא ולא ממנה, כי לא הכינות לבך ולא יגעת, וע"כ לא מצאת. (אלשיך הק')

"שום תשים עליך מלך" (יז, טו)
שתהא אימתו עליך – כתובות י"ז
ול"ד אמאי אמרו "אימתו", הול"ל שתהא ירא ממנו.
וני"ל, דיש כמה בני אדם אשר עובדים את ה' אבל אינם לשם שמים, כדי שיקרא חסיד, או מפני יראת האדם, או כדי שיקבלו מתנות. אבל המלך כשהוא עובד את השני"ת, אין לחשו מכל אחת מאלו, כי הוא אינו חפץ במתנות, וגם אינו ירא משום אדם, ובודאי אימתו מהשני"ת הוא בשלימות ובלי שום פנימיות. ולכך שפיר דרשו "שתהא אימתו עליך", ר"ל, כשם שאימת ה' אצלו רק מהשני"ת הוא פנימיות, כן תהא עליך יראת ה', ר"ל, שגם אתה תעבוד את ה' באופן זה. (דברי מהרי"א)

"ולא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו" (יז, יז)
איתא בגמ' (סנהדרין כ"א): אר"י מפני מה לא נתגלו טעמי תורה (כגון למה נאסרה לבישת שטנז ואכילת חזיר וכיוצא בהן – רש"י). שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן נכשל בהן גדול העולם, כתיב "לא ירבה נשים", אמר שלמה, אני ארבה ולא אסור, וכתיב (מ"א י"א ד') "ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו וכי" עיי"ש.
לפי"ז יש לפרש מ"ד במס' שבת (דף י"ב): ת"ר לא יקרא לאור הנר שמא יטה, א"ר ישמעאל בן אלישע, אני אקרא ולא אטה, פעם אחת קרא ובקש להטות, אמר, כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר וכי" עיי"ש. ויש לפרש דה"ק, דהנה שם (דף י"א). במשנה נאמר סתם לא יקרא לאור הנר, בלי נתינת טעם וסיבה על איסור הקריאה לאור הנר, ואולם בברייתא מפורש הטעם שמא יטה. והנה ר'

ישמעאל בראותו סיבת האיסור, חשב בדעתו אני אקרא ולא אטה כדרך שאמר שלמה העי"ה אני ארבה ולא אסור, ולכן לבסוף אחר שנכשל ר' ישמעאל, אז אמר כמה גדולים דברי חכמים, ר"ל, דברי חז"ל במשנתנו שאמרו לא יקרא לאור הנר, ולא נתנו הטעם על האיסור, כי ע"י נתינת הטעם היה הפתח והמבוא לטעות ולהכשל, אבל בלא זה היה גזירת חכמים. (קול אליהו)

"והיה כשבתו על כסא ממלכתו"
אם עשה כן, כדאי הוא שתתקיים מלכותו (ספרי י"ז ל"ד) – רש"י.
רמז לדבר, כס"א ר"ת כסף סוס אשה, בזכות שהיה נזהר בשלשתן יזכה לישב על כסא ה', וכמ"ש (דה"א כ"ט כ"ג) "וישב שלמה על כסא ה'".

"כל ימי חייו" (יז, יט)
בספרי – ימי חייו – הימים, כל ימי חייו – הלילות.

התורה צריכה שתהא נר לרגליו של מלך ישראל בכל עת ובכל זמן, בין שהצלחה מאירה לו פנים ושלוש ושלשה בגבולו, לא ישכח את ה' הנותן לו כח לעשות חיל, ובין כשאין שלום במחנהו, וח"י צרות אויבים ומלחמה מביט ומחוץ סובבים אותו, לא ישם אלא בה' מעוזו ומבטחו, ומזאת התורה לא ימוש, ובה ימצא ישועתו ועזרתו. והיינו "ימי חייו" הימים, רמז להצלחה באור יומם, "כל ימי חייו" הלילות, רמז לחושך ועתות בצרה, תמיד תהיה התורה עמו, וקרא בו אורחות "כל ימי חייו". (תורת מהרי"ץ)

"לבלתי רום לבבו מאחיו"
רמזו בכאן בתורה איסור הגאות, כי הכתוב ימנע את המלך מגאות ורוממות הלב, וכ"ש האחרים שאינם ראוים לכך, כי בראוי להתרומם ולהתגדל יזהירו להיות לבבו שפל ככל אחיו הקטנים ממנו, כי הגאווה מדה מגונה ונמאסת אצל האלקים אפילו במלך, כי לה' לבדו הגדולה והרוממות, ולו לבדו התהלה, ובו יתהלל האדם, כענין המבואר על ידי המלך שלמה (משלי טז, ה) "תועבת ה' כל גבה לב", וכתיב (ירמיה ט, כ"ג) "כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי וגו'". (רמב"ן)

"לא יומת על פי עד אחד" (יז, יז)
פעם אחת כשהשכמתי בבוקר נפל לי לתוך פי פסוק זה ופירושו, וזהו: איתא בחז"ל (סוטה מ"ב והובא ברש"י כ, ג) "שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה" – אפילו אין בכך זכות אלא קריאת שמע בלבד, כדאי אתם שאושיע אתכם. וכידוע, בקריאת שמע יש אות ע' ואות ד' רבתי (הע' של "שמע", והד' של "אחד") ובצירוף מתקבל "עד", וזהו "לא יומת על פי עד אחד" – היינו הפה שמעיד על אפודות הבורא ינצל ולא יומת. (רמתים צופים)

"לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (יז, יא)
אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, וכל שכן כשאומר לך על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהוא שמאל (רש"י)

כדי לבאר פסוק זה סיפר ר' חיים שמואלביץ זצ"ל כי פעם ישב ר' ירוחם עם קבוצה מתלמידיו ואמר להם: אם הרבי שלי היה אומר לי לחתוך את האצבע הייתי חותך.

חזר ר' ירוחם ואמר: האמת, שאם רבי היה מצווני לחתוך את אצבעי לא הייתי חותך, אבל לא בגלל הפחד של איבוד אצבע, אלא בגלל שהשולחן ערוך אוסר עלי לעשות זאת. שוב הוסיף ר' ירוחם ואמר: אם רוצים אתם לדעת את האמת לאמיתה, הרבי שלי לא היה אומר לי לחתוך את אצבעי, אדרבה הוא היה מפציר בי שלא לחתוך.

ביאור הדבר כי לא תמיד יורד אדם לסוף דעת רבותיו, ולפעמים נדמה לו כי רבו אומר לו על ימין שהוא שמאל, אעפ"כ צריכה להיות לו נכונות למלא אחר הוראת רבו גם במצב זה. אבל האמת היא כי רבו לא היה אומר לו על ימין שהוא שמאל, אלא שהוא טועה ואינו מבין כי רבו אמר לו על ימין שהיא ימין וחושב שאמר לו על ימין שהיא שמאל. וזה מה שכתב רש"י "וכל שכן שאומר לך על ימין שהיא ימין" ר"ל כי הוא סמוך ובטוח על הרב שלא טעה אלא התלמיד אינו מבין. וכמ"ש הרמב"ן "כי רוח ה' על משרתי קדשו, ולא יעזוב חסידיו, לעולם נשמרו מן הטעות ומן המכשול.

"וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד" (יז, יג)
רש"י הביא והוא מהגמ' סנהדרין, "מכאן שממתיינים לו עד הרגלי". הקשה ברא"ם למה לגבי בן סורר ומורה, בפרשת כי תצא, שגם שם כתוב וכל ישראל ישמעו ויראו" לא מפרשינן שצריך להמתין עד הרגלי? ונראה לומר שלגבי בן סורר ומורה אמרו חז"ל שזמנו הוא רק ג' חדשים ולכן יתכן שאי אפשר להמתין עד הרגלי דיעברו ג' חדשים שלו. (חדושי הר"ם)

"שום תשים עליך מלך" (יז, טו)
"אמר רב אשי מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול דכתיב שום תשים עליך מלך – שתהא אימתו עליך" (קדושין ל"ב) ולכאורה קשה איכן מרומז בפסוק הזה, שאין כבודו מחול? ויש לומר שהדיוק הוא מכפילות הלשון "שום תשים", שימות הרבה במשמע, בזה אחר זה. והנה אם המלך מחול על כבודו, אע"פ שנעשה ברגע זה הדיוט, הרי תיכף חל החוב לשים אותו למלך מחדש, ממילא מחילתו אינה מחילה. (שיטת מקובצת)

"וכסף וזהב לא ירבה לו מאד" (יז, יז)
הנה בשני האיסורים הקודמים, נשים וסוסים, גילתה לנו התורה את הטעם לאיסור, "לא יסור לבבו", "ולא ישיב את העם מצרימה", לא כן בכסף וזהב שהתורה לא כתבה טעם לאיסור הריבוי שלהם. שכן התאווה לכסף וזהב אינה צריכה נימוקים בכדי לאסור, התאווה עצמה היא מגונה. (רש"י הירש)

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" (יח, יג)
הנה אמרו חז"ל במסכת מגילה (דכ"ט) "האי מאן דיהיר (שפירושו גאווה) בעל מום הוא". ועוד אמרו חז"ל במסכת סוטה

(ד"ה) כל אדם שיש בו גסות הרוח – אמר הקב"ה אין הוא יכולים לדור בעולם. וזהו שאמר הכתוב: "תמים תהיה" – שתהיה תמים בלא מום הגאווה אזי תהיה "עם ה' אלוקיך" – הקב"ה ידור איתך, ומש"כ אם תתגאה אין הקב"ה יכול לדור איתך. (הג"ר מאיר בן ההפלאה)

"לא תחוס עינך וגו' ובערת דם הנקי מישראל וגו' לא תסיג גבול רעד"

(יט, יג-יד) הא דהסמיכה התורה איסור "השגת גבול" שהוא ענין של גזילה לדיני רוצחים יש לפרש עפ"י מה שאמרו חז"ל (ב"ק ק"ט) שהגזל את חברו כאילו נוטל נפשו שנאמר "נפש בעליו יקח" וזאת בגלל שהאדם משקיע את נפשו ונשמתו בשביל רכשו ולכן שמכה תורה את ענין הגזילה לענין רציחה. (ספרים)

"וכי יהיה איש שנא לרעהו וגו' (יט, יא)

ע"י שנאתו הוא בא לידי "וארב לוי". מכאן אמרו, עבר אדם על מצוה קלה סופו לעבור על מצוה חמורה, לפי שעבר על (ויקרא י"ט י"ז) "לא תשנא" סופו לבא לידי שפיכות דמים, לכך נאמר "וכי יהיה איש שונא לרעהו וגו'" שהיה לו לכתוב וכי יקום איש וארב לרעהו והכהו נפש. (רש"י הק')

"עדים זוממים"

אין העדים זוממים נהרגין עד שיגמר הדין, שהרי הצדוקים אומרים עד שיהרג שנאמר (פסוק ב"א) "נפש בנפשי". אמרו להם חכמים: והלא כבר נאמר "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו" (משמע שהרי אחיו עדיין קיים – רש"י), והרי אחיו קיים – מכות ה': במשנה יעו"ש והקשה הריטב"א ז"ל, איך למדו מ"לאחיו" שהוא קיים, והלא אצל יבוס כתיב (לקמן כ"ה ז') "להקים לאחיו שם", וכתוב (ויקרא י' ד') "קרבו שאו את אחיכם", אלמא דאף לאחר מיתה שפיר מיקרי אחיו. ותירץ דבאמת לא נפקא לן רק מכתבי "כאשר זמם", ודרשינן ולא כאשר עשה, אלא לרווחא דמילתא נקטי רבנן ועדיין אחיו קיים, ואע"ג דלא נפקא מ"לאחיו".

ואמר הרב הגאון מו"ה עזריאל הילדסהיימר זצ"ל, וכן תירץ בחידושי הרש"ש (סנהדרין ל'), דבאמת שפיר מיקרי אחיו אף לאחר מיתה כדהוכיח הריטב"א ז"ל, אך כאן הוא מוכח שפיר מ"לאחיו" דהוא קיים משום דאחיו הכתוב פה, לאו אחיו ממש הוא, דהרי אחיו ממש הוא פסול לעדות, אלא על כרחך איש נכרי הוא, ומפני מה קראו הכתוב אחיו, משום דאחיו הוא במצוות (כדאי' בב"ק פ"ח, דמטעם זה נקרא ג"כ עבד כנעני אחיו, משום דאחיו הוא במצוות ע"ש). ואיתא בשבת (דף ל') כיון שמת אדם נעשה חפשי מן התורה ומן המצוות, לזאת הוכרחנו לומר דאחיו הכתוב פה הוא קיים, אבל גבי יבוס קאי על אחיו ממש, שפיר נקרא אחיו אף לאחר מיתה, וכן גבי נדב ואביהוא, שם נקראו אחים ע"ש קורבתם שהיו קרובים, נקראו ג"כ שפיר אחים אף לאחר מיתה, ודפח"ח וש"י. (פרחי ניסן – שער בת רבים)

"כי תצא למלחמה על איבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי ה' אלקיך עמך המעלך מארץ מצרים" (כ, א)

אמנם כי כל כוונת תורתנו הקי' בזה הלא הוא, כי כל תוקף נצחון המלחמה תלוי

באחדות ישראל, כי בהיותם לאחדים נפול תפול חתת ה' על כל אויביהם עד בלתי השאיר להם שריד. וז"ל "כי תצא", כלומר, באחדות אחד, אשר יצדק בך לשון "תצא", ולא מלת תצאו, אז דע לך כי אויבך כבהמות ידמו בערכך, ומה שאתה חושב שתראה "עם רב", אינו לפי האמת רק כסוס ורכב אשר אתה תראה, כי בהם יחשבו ויפלו לפניך.

וזהו "וראית סוס וגו'", לומר ש"וראית סוס ורכב" הוא עצמות איכות עם רב ממך, כי בהמה המה בערכך, וכחם יוקשים ונלכדים לפניך, וע"כ לא תירא מהם", כי אשר תירא מהם, אחרי הודיע אלקים אותך את כל זאת, יהיה לך לפוקה, כי יהיה העדר אמנה חלילה. לכן "אל תחת מפניהם פן אחיתך לפניהם", וזהו "לא תירא וגו" כי – הלא – ה' אלקיך עמך המעלך מארץ מצרים" בשכר האמנה והבטחון, שעל כן יצאו ביד רמה כמש"ל ע"פ (שמות ד, ל"א) "ויאמן העם וגו'. (אלשיך הק')

"כי יפלא ממך דבר למשפט.. דברי ריבות בשעריך"

כשתהיה מתפלא ומבקש תשובה – מה בין "דם לדם" – מפני מה דם של יהודי הפקר "בין לין לדיון" – מדוע דינים וגזרות חדשים באים על עם ישראל – להוי ידוע לך כי כל זה בא מחמת "דברי ריבות בשעריך" בגלל המריבות והמדנים אשר בעם ישראל, שנאת חנם ומריבות הדדיות הם הגורמים לכל זה. (ר' מרדכי בנס, וכן המגיד מקלס)

מאמר חרדת הדין – עצם הרפואה

בחולי הגוף מי שהוא חולה גדול והרופאים יכבידו לבב הקרובים, מצוי לפעמים שיסתירו מהחולה את מצבו, למען לא ירד לבבו ולא יפחד. וכ"ז הוא כשהחולה עוסק ברפואה, אבל לפעמים כשהחולה הוא עצל ואינו רוצה לעסוק ברפואות ההכרח הוא לגלות לו את מצבו למען יתן אל לבו. כן בחולי הנפש, מי שהוא עוסק ברפואות הנפש, לפעמים טוב יותר מבלי להכביד לבו להראות לו גודל מחלתו, ולפעמים כשהוא אינו עוסק כלל ברפואות הנפש, מההכרח הוא להכביד את לבו לגלות לו את מצבו, והנה בימים הראשונים בהגיע ר"ח אלול עשה רושם על כל איש והי' ניכר על כל אחד כי הוא משנה דרכו לטוב, ע"כ אולי לא היה כדאי לפרט לעם את המצב הנורא של יום הדין, אולם בעוה"ר אשר המצב הרוחני הוא במדרגה שפלה מאד, ר"ח אלול אינו ניכר כלל על פני איש, ההכרח לבאר את המצב הנורא ויהי מה.

לפעמים מצד אחד נחוץ מאד להודיע להחולה מצבו, כדומה, יש הרופאים יאמרו כן אך רפואה אחת יש להחולה – להבעייתו ולהפחידו, וכעובדא (חולין נ"ו) דההוא טיענא דשחט לבנו באחוזת עינים כדי שיכנסו טיענא ע"ש. בזה בודאי יגידו להחולה מצבו – למען יירא ויפחד – וזאת תהיה רפואתו באמת.

והנה מ"ע של יראה כולל הן יראת העונש הן יראת הרוממות – כל דבר שהשכל נותן לירא בפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכן הפחד מיום הדין, זהו עצמם היראה, וזהו גם סגולת השופר – להחריד הלב! מלבד מה שהיראה מביאה לידי תשובה, הנה עצם הדבר הוא יראת ה'.

זהו מה שאמרו תקעו וכו' כדי שאזכור לכם עקידה וכו', כי בהעקידה הצטיין אאע"ה ביראת ד', כמ"ש עתה ידעתי כי ירא אלוקים

אתה וכו', וכשהאדם יחרד ע"י קול השופר מיום הדין, זה עצם יראת ד', ויראה זו מביאה לזכור העקידה כנ"ל.

ומאחר אשר הפחד מיוה"ד זהו עצם הרפואה, ממילא ההכרח להרחיב הדיבור בפחד, כי זהו גופא הרפואה – לזכות לצאת בדימוס ביוה"ד, עמוס בכל טוב.

(כוכבי אור קלג)

הליכות והלכות

מקצת דיני לישה בשבת

אחד מלי"ט מלאכות השבת נקראת מלאכת לש, פעולה זו פירושה חיבור שני גופים נפרדים זה עם זה כשהם הנפכים לבליה אחת ע"י חומר מדבק כגון: משקה או מיץ טבעי מן החומרים.

אבל לערבב שני גופים בלי שיתחברו ע"י משקה אין זה פעולת לש, כגון לערבב סוכר דק עם קקאו וכדומה או שמן בסלט שזה לא מחבר וכן אם ממעך בננה או אבוקדו ולא מערבב יחד עם משקה רק עצם הפרי, אין זה בבחינת לש כיון שאין כאן עירוב של שני חומרים (ריסוק בננה או אבוקדו לפי ה"אור לציון" מותר ע"י מזלג ולפי החזו"א מותר רק ע"י ידית המזלג). כאמור ערבוב 2 חומרים נקרא לישה. ברם יש חילוק בין בלילה רכה ובין בלילה קשה. בבליה קשה לפי הרבה פוסקים האיסור הוא מן התורה ובבליה רכה האיסור הוא מדרבנן ולכן בבליה רכה הקלו חכמים וע"כ הערבוב מותר ע"י שינוי והרי דוגמאות: סלט תפוחי אדמה עם מיונו או סלט ביצים יערבב אותם ע"י 2 שינויים:

א. ישנה את סדר הנתינה. אם רגיל להניח קודם את התפוחי ואח"כ את המיונו, ישנה ויניח קודם מיונו ועליו את הסלט.

ב. צורת הערבוב יעשה בצורת שתי וערב דהיינו שלא יסובב את היד באופן רגיל אלא יבחוש במזלג לאורך ולרוחב. (כמבואר באור לציון)

שינויים אלו (צורת הנתינה בקערה וכן צורת הערבוב) תקפים לגבי כל תערובת רכה כגון: ערבוב שום או בצל קצוץ (שנקצצו חתיכות גדולות שלא יהיה חשש איסור טוחן) עם תפוחי"א או אבוקדו מרוסקים, וכן אם רוצה לערבב פירורי ביסקויט או פירורי מצה או פירורי לחם עם גבינה רכה וכדומה, בכל אלו יעשה את אופן הנתינה וצורת הערבוב כדלעיל.

נתינת אבקה נמסה במשקה לא יחשב בבחינת לישה ומותרים בעשייה. אבל אבקות שהופכות לבליה עבה כגון: פודינג, או אבקות 'פירורי' שנהפך לפירה תפוחי"א, אסור לשפוך עליהם נוזלים שזה נקרא לישה ואסורים בעשייה. ואפילו אם יעשה זאת בשינוי.

הקצפת טחינה שהיא למעשה נוזלית וע"י ערבוב המים נעשית קודם קשה ואח"כ מתרככת, נחלקו הפוסקים בזה. לדעת ה"אור לציון" מותר שהרי זה מדלל את הטחינה הגולמית וגם לפי המתירים אסור לערבב בזה שום או חוממוס טחון אלא אם ישנה את סדר הנתינה וצורת הערבוב כפי שנכתב לעיל.

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	 1950 E. 7 St. 718-251-9676	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	 שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי החכמים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלול וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

לטפל בקשיש, מה שיכביד מאוד על חייהם, במיוחד בתקופה הראשונה, אבל מאידך הם קיבלו כאן מתנה גדולה, וראו בכך אות ומופת שהקב"ה מקיים את גזירתו של הצדיק. שפסק להם לרכוש דירה בבני ברק, מה שהיה ממש בבחינת הבלתי-ייאמן.

החווה היה מונח על השלחן

משניקנתה הדירה, או יותר נכון: 2 החדרים, הוסרה הדאגה העיקרית מעל ההורים, ועתה התפנו הכל להכנות לחתונה שהתקדמו במלוא המרץ.

ומה קרה לבסוף? – 5 ימים לפני החתונה, נפטר הקשיש לבית עולמו, ועל שלחנו היה מונח החווה שנחתם בין שני הצדדים ולפני בפטירתו יירשו בני הזוג את כל הדירה.

תשמעו היטב: דירת 3 חדרים גדולה, במרכז העיר בני ברק, במיקום מעולה, במחיר 40,000 דולרים? אפילו לא סנט אחד יותר! והכל בזכות אמונת צדיקים פשוטה ותמימה.

משכו בכתפיהם

אמונת הצדיקים היתה תקועה בליבן של שתי המשפחות הללו, בצורה היותר – חזקה. ובמקרה כזה אכן דרושה אמונה גדולה, שכן על-פניו נראה הדבר כמשימה ממש בלתי אפשרית בעליל.

עכשיו, משלא היה ספק בליבם על דבר ההוראה שקיבלו, ניגשו אל כל המתווכים בעיר והודיעו שהם מחפשים דירה בסכום של 40,000 דולר.

גם מי שעדיין לא קנה אף דירה בעיר זו, יודע שהסכום ההתחלתי של דירה קטנה בת 2 חדרים מגיע ללא פחות מ-110,000 דולר.

המתווכים סברו שמדובר באנשים לא רציניים, משכו בכתפיהם, אבל רשמו לפנייהם את ההודעה. ההורים, וגם החתן והכלה, היו בטוחים מצידם שאם הגאון שליט"א אמר לקנות בבני ברק, אזי הענין יסתדר על הצד הטוב ביותר, בסיעתא דשמיא.

אות ומופת מהקב"ה

לאחר זמן מה מתקשר אחד המתווכים ומודיע בשמחה שיש לו דירה שבעליה דורש בעבור מחיר של 40,000 דולר. המתווך סיפר שבעל הדירה הוא יהודי ישיש, וערירי, ובדירתו יש 3 חדרים גדולים. הוא מוכן למכור 2 חדרים מתוך הדירה במחיר הנ"ל בתנאי שהוא-עצמו ימשיך להתגורר בחדר השלישי, ולא עוד – אלא שהדיירים ייכנסו לדירה, יטפלו בו, ויעזרו לו בצרכי הקיום היומיומיים שלו.

מי שיהיה מוכן למלא את התנאים הללו, אמר הקשיש, יקבל את 2 החדרים, ובהגיע יומי לעזוב את העולם, אוריש לו גם את החדר השלישי, וכל הדירה תהיה שלו.

המשפחות ראו בכך אות משמים, והביעו נכונות לכל התנאים, ועוד באותו יום נחתם חוזה בין הצדדים.

החתונה היתה אמורה להיערך בעוד כחודש וחצי, והחתן והכלה ידעו כבר שהם יצטרכו

המשך הליכות והלכות

ויש פוסקים שחולקים וסוברים כיון שנעשה קשה בתחילה אפילו שיעשה רך אח"כ אסור לעשות כן בשבת אפילו בשינוי. ואם הכין טחינה בערב שבת ורק מוסיף עליה מים בשבת כדי לדלל יותר את התערובת- מותר. וכן נכתב ב"שמירת שבת כהלכתה" ועוד פוסקים שיש להחמיר בזה ולא להקציף טחינה בשבת.

מעשה חכמים

המתווכים סברו שמדובר באנשים לא רציניים

ככל אשר יורוך (י"ז, י)

הנה דוגמא לאמונה פשוטה של יהודים, שהגיעו בזכותה לראייה חושית של נסים ונפלאות, גם בדור שבו אנו חיים.

המעשה היה ב-2 משפחות של ת"ח בבני ברק שהשתדכו ביניהן, למרות ששני הצדדים ידעו מראש שמצבם הכלכלי חזק מאוד. היתה בכך הקרבה גם מצד החתן והכלה, שהודיעו מראש שאין להם כל תביעות ודרישות, והם מוכנים להסתדר עם כל מה שיתנו להם, וגם מצד ההורים הנימנים על סלתה ושמנה של עיר התורה.

הסכום שהיה בקופתם של שני הצדדים, הגיע, לאחר כל המאמצים, לכדי 40,000 דולר. כמו שאמונים על התייעצות עם גדולי הדור בכל דבר ודבר, הגיעו ההורים אל אחד מגדולי הדור בבני ברק, ושאלו היכן לקנות דירה לזוג הצעיר.

הגאון שליט"א שמע את כל הפרטים, ופסק את פסקו: בבני ברק, והושיט להם ידו לברכה ולהצלחה. ההורים לא היו בטוחים ששמעו היטב, ובשלב מסוים הבהירו שהם מתכוונים לרכישת דירה, ולא לשכירות... הגאון חזר על דבריו, שיקנו דירה בבני ברק.

הילולא דרדיקיא

העלון לעילוי נשמת
הצדקנית הרבנית היקרה
רחל בת שרה יגן ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ס אלול	ה אלול	ז אלול	ו אלול	ה אלול	ד אלול	ג אלול
דן בן יעקב אבינו	רבן דידו בן מנדולי רבני גרבא	רבי אליהו חיים אביו של הבן איש חי	רבי יום טוב ליפמן הלר בעל התוספות יום טוב רבי יחזקאל ב"ר יעקב חיים סרגא ר"י חברון	רבי דוד שלמה צבי בידרמן מלעלו	רבי מאיר שמהה הבן מ"ח אור שנת משר חכמה רבי אליהו קרמר דיין בלימא סבו של הנ"א	רבי אליהו מאנפאני תלמיד אור החיים הקדוש

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה